

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΥΝ ΠΑΡΑΒΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΩΣΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΝΟΜΟ ΤΟΥ 2022 (Ν.6(Ι)/2022)

1. Εισαγωγή

Σε συνέχεια της δημοσίευσης του «περί της Προστασίας Προσώπων που Αναφέρουν Παραβάσεις του Ενωσιακού και Εθνικού Δικαίου Νόμου του 2022 (Ν.6(Ι)/2022) (εφεξής «ο Νόμος») και σε συνάρτηση με το άρθρο 59(6)(β) του περί της Παρεμπόδισης και Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Παράνομες Δραστηριότητες Νόμου του 2007 (Ν.188(Ι)/2007), εκδίδεται το παρόν Εγχειρίδιο, το οποίο αφορά στην εφαρμογή ενός ορθού και ασφαλούς πλαισίου αναφοράς (whistleblowing) πληροφοριών/στοιχείων που περιέρχονται στην αντίληψη των εργαζομένων εντός του εργασιακού τους χώρου σε σχέση με συγκεκριμένες παραβάσεις του ενωσιακού ή/και εθνικού δικαίου μέσα στο πλαίσιο του σχετικού Νόμου.

Η διαδικασία υποβολής αναφορών αποσκοπεί στην ενδυνάμωση της διαφάνειας, ενθαρρύνοντας την αναφορά περιστατικών που εγείρουν υποψία για σοβαρές παραβάσεις και στην αποκάλυψη περιστατικών απάτης, διαφθοράς, εξαναγκασμού ή άλλων παραβάσεων προσφέροντας προστασία στους εργαζομένους, οι οποίοι προβαίνουν σε τέτοιες αποκαλύψεις.

Συνεπεία των ως άνω, τα μέλη του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου (ΠΔΣ), βάσει του παρόντα Κανονισμού, θα μπορούν να υποβάλλουν σχετικές αναφορές των περιστατικών που εντοπίζουν στο πλαίσιο των εργασιακών τους δραστηριοτήτων στον ειδικευμένο λειτουργό/υπηρεσία του Συλλόγου ως αρμόδια αρχή, ως αυτός/η έχει οριστεί από τον ΠΔΣ, μέσω της διαδικασίας υποβολής εξωτερικής αναφοράς ως παρατίθεται πιο κάτω.

2. Πεδίο εφαρμογής

Σκοπός της διαδικασίας αναφοράς είναι η ενίσχυση του πλαισίου γνωστοποίησης για περιστατικά διαφθοράς και της διαφάνειας, ενθαρρύνοντας τα πρόσωπα να αναφέρουν ύποπτα περιστατικά σοβαρών παραβάσεων και να γνωστοποιούν περιπτώσεις απάτης, διαφθοράς, παρενόχλησης ή άλλων παραβάσεων φυσικών ή νομικών προσώπων που είναι μέλη του ΠΔΣ.

3. Ορισμοί

Για τους σκοπούς της ερμηνείας του παρόντος Εγχειριδίου και του σκοπού της συμπλήρωσης της εξωτερικής αναφοράς, η οποία επισυνάπτεται ως Παράρτημα Α, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

«ΠΔΣ» σημαίνει τον Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο (ΠΔΣ).

Ως «Αναφέρων» νοείται το πρόσωπο που αναφέρει μια διάπραξη παράβασης ή πιθανή διάπραξη παράβασης του Εγχειριδίου στον ειδικευμένο λειτουργό του ΠΔΣ.

Ως «Αναφερόμενο Πρόσωπο» νοείται το πρόσωπο που κατηγορείται από τον αναφέροντα ότι έχει διαπράξει ή πιθανόν να έχει διαπράξει παράβαση του Εγχειριδίου.

Ως «Αναφορά Παράβασης» νοείται η αναφορά που υποβάλλεται από τον αναφέροντα στον ειδικευμένο λειτουργό του ΠΔΣ σχετικά με διάπραξη παράβασης ή πιθανή διάπραξη παράβασης του Εγχειριδίου.

Ως «Ειδικευμένος Λειτουργός/Υπηρεσία» νοείται το ειδικευμένο άτομο/υπηρεσία για τον χειρισμό αναφορών παραβάσεων στον ΠΔΣ.

Ως «Εξωτερική Αναφορά» νοείται η επώνυμη/ανώνυμη παροχή πληροφοριών από τον αναφέροντα σε υπηρεσία ή τμήμα ή πρόσωπο ως έχει οριστεί από τον ΠΔΣ υπό την ιδιότητά του ως αρμόδιας αρχής που λαμβάνει καταγγελίες, πληροφορίες ή έχει την ευθύνη να εποπτεύει και/ή να διερευνά τυχόν παραβιάσεις πράξης που περιέχεται στην καταγγελία.

Ως «Εσωτερική Αναφορά» νοείται η επώνυμη/ανώνυμη παροχή πληροφοριών από τον αναφέροντα σε υπηρεσία ή τμήμα ή πρόσωπο ως έχει οριστεί από τον ΠΔΣ με το οποίο σχετίζεται εργασιακά για να παραλαμβάνει και να εξετάζει τις καταγγελίες ως ειδικευμένος λειτουργός /υπηρεσία.

«Δημόσια Αποκάλυψη» σημαίνει τη δημοσιοποίηση σε σχέση με τις παραβάσεις σύμφωνα με το άρθρο 16 του σχετικού Νόμου.

4. Αναφορά παραβάσεων

4.1. Οι αναφορές παράβασης μπορούν είτε να υποβάλλονται ονομαστικά, είτε ανώνυμα.

4.2. Ο ειδικευμένος/η λειτουργός/υπηρεσία, ως αυτός/ή θα οριστεί από τον ΠΔΣ, θα παρέχει σε κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο πληροφορίες σε σχέση με τη διαδικασία για την αναφορά παραβάσεων, θα παραλαμβάνει τις αναφορές παραβάσεων και θα διατηρεί σχετική επικοινωνία με τον αναφέροντα (νοουμένου ότι έχει δηλωθεί η ταυτότητά του).

4.3. Πιο κάτω έχουν καθοριστεί οι δίαυλοι επικοινωνίας για την παραλαβή εξωτερικών αναφορών παράβασης και για την επικοινωνία με τον ειδικευμένο λειτουργό/υπηρεσία του ΠΔΣ:

4.3.1. Τηλεφωνική γραμμή +357 22 711600. Οι συνδιαλέξεις κατά τη χρήση της εν λόγω τηλεφωνικής γραμμής καταγράφονται κατόπιν συναίνεσης του αναφέροντος. Οι καταγεγραμμένες συνδιαλέξεις θα διαγράφονται εντός τριών (3) μηνών μετά την οριστική κατάληξη της αναφοράς.

4.3.2. Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: whb@cba.org.cy

4.3.3. Ταχυδρομική διεύθυνση: Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος, Φλωρίνης 11, 1ος όροφος, διαμέρισμα 101, 1065 Λευκωσία με την ένδειξη «ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ» για τον κ. Χρίστο Λαζανιά, Λειτουργό του ΠΔΣ.

4.4. Οι αναφέροντες δύνανται να υποβάλουν γραπτές αναφορές παράβασης με τη συμπλήρωση του «Εντύπου Υποβολής Εξωτερικής Αναφοράς Παράβασης» (Παράρτημα Α) και την αποστολή του μέσω των διαύλων επικοινωνίας που καθορίζονται στην πιο πάνω παράγραφο.

4.5. Μπορεί, επίσης, να απαιτηθεί (νοουμένου ότι ο αναφέρων αποκαλύπτει την ταυτότητά του και παρέχει τα στοιχεία επικοινωνίας του):

(α) προφορικά, επικοινωνώντας στον αριθμό τηλεφώνου που παρασχέθηκε από τον αναφέροντα, εάν αυτός δεν αποκαλύψει την ταχυδρομική ή ηλεκτρονική του διεύθυνση,

ή

(β) γραπτά στην ταχυδρομική ή ηλεκτρονική διεύθυνση του αναφέροντος.

να παράσχει πρόσθετες πληροφορίες που είναι διαθέσιμες στον αναφέροντα ή να διευκρινίσει τις πληροφορίες που έχουν γνωστοποιηθεί καθώς ο ειδικευμένος λειτουργός/υπηρεσία οφείλει να «παρακολουθεί» επιμελώς την αναφορά αξιολογώντας την ακρίβεια των ισχυρισμών της και την πιθανότητα λήψης μέτρων για αντιμετώπιση της αναφερόμενης παράβασης.

4.6. Κατά την παραλαβή προφορικής ή γραπτής αναφοράς παράβασης, ο ειδικευμένος λειτουργός/υπηρεσία του ΠΔΣ θα ενημερώνει γραπτώς τον αναφέροντα εντός πόσης καθορισμένης περιόδου θα λάβει ενημέρωση αναφορικά με τα αποτελέσματα της διερεύνησης της αναφοράς παράβασης στην ταχυδρομική ή ηλεκτρονική διεύθυνση, εφόσον τέτοια έχει παρασχεθεί και μεριμνά ώστε να αποσταλεί η σχετική ενημέρωση εντός τέτοιας προθεσμίας, ως έχει καθορισθεί.

Σε περίπτωση που δεν έχει παρασχεθεί ταχυδρομική ή ηλεκτρονική διεύθυνση επικοινωνίας, ο ΠΔΣ δίδει την ανωτέρω πληροφόρηση προφορικά στον αναφέροντα (νοουμένου ότι έχει παρασχεθεί αριθμός τηλεφώνου). Σε περίπτωση που ο αναφέρων δεν έχει παράσχει κανένα στοιχείο επικοινωνίας, μπορεί να λάβει την ανωτέρω πληροφόρηση προφορικά, επικοινωνώντας με τον ειδικευμένο λειτουργό/υπηρεσία του ΠΔΣ.

4.7. Ο ειδικευμένος λειτουργός/υπηρεσία του ΠΔΣ κοινοποιεί στον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και την Εκτελεστική Διευθύντρια του ΠΔΣ τα αποτελέσματα της έρευνας, σε περίπτωση που θεωρεί ότι απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση από άλλα αρμόδια θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς κατά περίπτωση. Ο ΠΔΣ δύναται κατόπιν σχετικής ομόφωνης απόφασης του Προέδρου, του Αντιπροέδρου και της Εκτελεστικής Διευθύντριας να διαβιβάζει εν ευθέτω χρόνω τις πληροφορίες της αναφοράς σε άλλα αρμόδια θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς κατά περίπτωση για περαιτέρω

διερεύνηση, όπως καθορίζεται από τη σχετική Νομοθεσία.

4.8. Σε περίπτωση που οι αναφορές επαναλαμβάνουν ίδια γεγονότα ή αναφορές που έχουν ήδη γίνει, ή αν πρόκειται για αναφορές ήσσονος σημασίας που δεν απαιτούν παρακολούθηση ή είναι εκτός αρμοδιότητας, ο ειδικευμένος λειτουργός/υπηρεσία του ΠΔΣ ενημερώνει σχετικά τον αναφέροντα με σχετική αιτιολογημένη απόφαση.

4.9. Σε περίπτωση που ο καταγγέλλων έχει υποβάλει ταυτόχρονα εξωτερική καταγγελία σε περισσότερες από μία αρμόδιες αρχές, αυτές θα πρέπει να ενημερώνονται από αυτόν και να συντονίζονται μεταξύ τους για τον χειρισμό της αναφερόμενης παράβασης.

5. Τήρηση αρχείων

5.1. Εφόσον ληφθεί η αναφορά αποστέλλεται, το αργότερο εντός επτά (7) ημερών, αποδεικτικό παραλαβής της γραπτής αναφοράς στην ταχυδρομική ή ηλεκτρονική διεύθυνση που παρέχεται από τον αναφέροντα, εκτός εάν ρητά αναφερθεί και ζητηθεί κάτι διαφορετικό από τον αναφέροντα ή εάν ο ειδικευμένος λειτουργός/υπηρεσία του ΠΔΣ ως αυτός έχει οριστεί, ευλόγως πιστεύει ότι ένα τέτοιο αποδεικτικό θα έθετε σε κίνδυνο την προστασία της ταυτότητας του αναφέροντα.

5.2. Στις περιπτώσεις που χρησιμοποιείται τηλεφωνική γραμμή για την αναφορά παραβάσεων, εκτός των περιπτώσεων όπου ο αναφέρων δεν έχει δώσει τη συναίνεσή του για την καταγραφή της συνδιάλεξης, ο ΠΔΣ έχει το δικαίωμα να τεκμηριώσει την προφορική υποβολή αναφοράς υπό μορφή-

- ηχογράφησης της συνομιλίας σε σταθερή και ανακτήσιμη μορφή, μόνο εφόσον ο αναφέρων έχει δώσει ρητή συγκατάθεση για την καταγραφή αυτή, ή

-πλήρους και ακριβούς απομαγνητοφώνησης της συνομιλίας που συντάσσεται από τα ειδικευμένα μέλη του αρμόδιου τμήματος.

Στις περιπτώσεις που ο αναφέρων έχει αποκαλύψει την ταυτότητα του, ο ΠΔΣ παρέχει στον αναφέροντα τη δυνατότητα να επαληθεύσει, να διορθώσει και να συμφωνήσει με την απομαγνητοφώνηση της συνομιλίας, υπογράφοντάς την.

5.3. Όταν χρησιμοποιείται τηλεφωνική γραμμή χωρίς καταγραφή για την αναφορά παραβάσεων συνεπεία της μη παροχής συναίνεσης για την καταγραφή της συνδιάλεξης, ο ΠΔΣ έχει το δικαίωμα να τεκμηριώσει την προφορική υποβολή αναφοράς υπό τη μορφή επακριβών πρακτικών της συνομιλίας, που συντάσσονται από τον ειδικευμένο λειτουργό του ΠΔΣ. Στις περιπτώσεις που ο αναφέρων έχει αποκαλύψει την ταυτότητά του, ο ΠΔΣ παρέχει στον αναφέροντα τη δυνατότητα να επαληθεύσει, να διορθώσει και να συμφωνήσει με τα πρακτικά της συνομιλίας, υπογράφοντάς τα.

5.4. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο αναφορών παραβάσεων, θα διαγράφονται εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία περάτωσης της διαδικασίας,

ως προνοεί ο σχετικός Νόμος. Σε περίπτωση που έχουν αρχίσει δικαστικές ή πειθαρχικές διαδικασίες κατά του αναφερόμενου ή του αναφέροντα, τα δεδομένα διατηρούνται καθ' όλη τη διάρκεια των διαδικασιών αυτών και διαγράφονται αφότου παρέλθει ένα (1) έτος από την τελεσίδικη ολοκλήρωση των διαδικασιών αυτών.

6. Καθεστώς απορρήτου

Ο ΠΔΣ αναφέρει ότι απαγορεύεται η αποκάλυψη της ταυτότητας του αναφέροντος και του αναφερομένου ή οποιασδήποτε άλλης πληροφορίας από την οποία μπορεί να συναχθεί άμεσα ή έμμεσα η ταυτότητα των προσώπων αυτών.

Περαιτέρω, ο ΠΔΣ αναφέρει τα πιο κάτω σε σχέση με το καθεστώς απορρήτου που εφαρμόζεται στις αναφορές παραβάσεων, όπου τα εμπιστευτικά στοιχεία ενός αναφέροντος δύνανται να δημοσιοποιούνται:

6.1. Στο πλαίσιο αστικής ή ποινικής ή άλλης δικαστικής διαδικασίας ή στο πλαίσιο διαιτησίας ή εξώδικου διακανονισμού, όπου ο ΠΔΣ καλείται να προσκομίσει στοιχεία ή να δώσει μαρτυρία ή κατά τη λήψη καταθέσεων σε ποινική ή πειθαρχική διαδικασία.

6.2. Στα πλαίσια που ο ΠΔΣ προβαίνει σε καταγγελίες σε οποιεσδήποτε άλλες αρμόδιες αρχές, συνδέσμους, οργανισμούς ή σώματα στη Δημοκρατία ή στο εξωτερικό.

6.3. Στα πλαίσια του δικαιώματος ακρόασης του αναφερομένου ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου καλείται σε παραστάσεις από τον ΠΔΣ, δίδοντας στα εν λόγω πρόσωπα πρόσβαση στα σχετικά στοιχεία της αναφοράς, χωρίς την αχρείαστη αποκάλυψη στοιχείων που δεν προβλέπονται ρητά από τη Νομοθεσία.

7. Επεξεργασία προσωπικών δεδομένων

Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο των πιο πάνω διαδικασιών γίνεται βάσει των προνοιών του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ) και άλλων σχετικών νομικών ή κανονιστικών πλαισίων.

8. Μέσα και διαδικασίες προστασίας κατά των αντιποίνων

Ο ΠΔΣ περαιτέρω ενημερώνει ότι ο αναφέρων έχει το δικαίωμα προστασίας και πρόσβασης σε μέτρα στήριξης ως προνοεί ο σχετικός Νόμος, κατά περίπτωση, νοουμένου ότι:

(α) είχε βάσιμους λόγους να θεωρεί ότι οι πληροφορίες σχετικά με παραβάσεις που ανέφερε ήταν αληθείς κατά τον χρόνο της αναφοράς και ότι οι πληροφορίες αυτές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Νόμου, και

(β) υπέβαλε αναφορά είτε εσωτερικά, είτε εξωτερικά όπως προβλέπεται στον σχετικό Νόμο ή προέβη σε δημόσια αποκάλυψη.

Νοείται ότι, σε περίπτωση που πρόσωπο κατήγγειλε ή δημοσιοποίησε πληροφορίες

σχετικά με παραβάσεις ανωνύμως, αλλά στη συνέχεια ταυτοποιήθηκε και υφίσταται αντίποινα, έχει δικαίωμα προστασίας υπό τον όρο ότι πληροί τις προϋποθέσεις που ορίζονται στο παρόν εδάφιο.

Συγκεκριμένα, ο αναφέρων ο οποίος υποβάλλει αναφορά σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου, προστατεύεται αυτόματα από μια σειρά από πράξεις που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως εκδικητικές συμπεριφορές ή αντίποινα, ενώ παράλληλα απολαμβάνει σημαντικά μέτρα προστασίας, όπως:

- Δικαστικά μέτρα για άρση εκδικητικής συμπεριφοράς και διεκδίκηση αποζημίωσης.
- Προστασία από τυχόν αστική ευθύνη.
- Προστασία ως μάρτυρας σε ποινική διαδικασία κατά του προσώπου που αναφέρεται στην καταγγελία.
- Υποχρέωση εργοδότη προς συνδρομή για την προστασία του εργαζομένου.

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες και τα μέσα έννομης προστασίας που είναι διαθέσιμα για την προστασία έναντι αντιποίνων και τα δικαιώματα των αναφερόντων, είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως υπό τη μορφή Οδηγιών.

